

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in obeto ob 11. uri predpoldne ter stane z izrednim prilogami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred p; pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošljana:

Vse leto . . . . . 13 K 20 h. ali glid. 6 60
 pol leta . . . . . 6 „ 60 3-30
 četrt leta . . . . . 3 „ 40 1-70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Narodno sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak š od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 8. do 12. ure. Na naročila brez depozitane naročnine se ne oziramo.

Oglasni in poslanice se računijo po petih vrstah če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsak vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. L. vrid

Uredništvo
 se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7. v I. nadst. na levo v tiskarni.

Naročnine in oglase je plačati loco Gorice. Dopolni naj se pošljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošljajo le upravništvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali glid. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lrvrenšič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

Deželni zbor.

XIV. seja dne 12. novembra t. l.

Seja je pričela kmalu po 10. uri dopoldne. Najprvo je utemeljeval poslanec Faidutti svoj predlog glede nakupa jednega Deckerjevega paviljona za žensko norišnico. Dr. Tuma je nasproten predlogu. Pravi, da je dokazal prejšnji dan, kako imamo 30.000 K izgube na obrestih od glavnice, določene za gradbo norišnice. Čim bolj se vleče gradba, tim večja bode izguba. Zato moramo hitro graditi norišnico. Ne more se prečuditi, da se v zadnjo sejo prinašajo tako važne stvari. Povdarja se zopet humaniteta. Humaniteta, to se sliši lepo, ali ne sme se te besede zlorabiti. Leta 1897. je bilo, ko so pripeljali iz Furlanije na osličku zvezano žensko, da bi jo oddali v norišnico, ali ni bilo prostora, in morala je zopet domov. — Kljub povdarjanju humanitete so izkopali na prostoru za norišnico samo še le vodnjak. Če ste humani, dokončajte hitro norišnico. Ta znesek, ki se ga tu predlaga, je le podpora mestu, samo da je podana v drugi obliki. Prosi predgovornika, da odtegne svoj predlog. Venuti pravi, da to vse gre na korist dežele. V ženski bolnišnici je prostora le za 98 umobolnih, ali jih je vedno nad 100 in dan na dan prihajajo. Nabava paviljona je dobra s humanitarnega kakor z ekonomičnega stališča, ker je treba plačevati mnogo več po drugih bolnišnicah. Paviljon se prenese potem v novo norišnico. Gregorčič hoče samo dostaviti, da ta predmet ni nov, da se je govorilo o tem že v dež. odboru, ne pa v odseku. Posl. Venuti je pojasnil, za kaj gre. Paviljon je potreben, ker v bolnišnici ni prostora, lahko pa se potem prenese v deželno norišnico, kjer se bo rabil. Sredstev pa se iz dež. zaloge ne more vzeti, torej ali iz zaloge za stavbo norišnice ali iz zaloge za uboge. Za nujnost je na vsak način. Treo pravi, da smatra vso stvar za mešetarijo, ki se je sklenila, da se dá veliko svoto v prid mesta. Torej že ni res, kakor se nam je zagotavljalo, da se norišnica v kratkem zgradi. Ako pa se še hoče na vsak način sprejeti ta

predlog, naj se vzamejo sredstva iz zaloge, s katerim se gradi norišnica. Predlog se sprejme nujnim potom z glasovi Lahov in slov. klerikalcev. Štrekelj prečita na to svojo interpelacijo glede razmer na tukajšnji realki. Zastopnik vlade reče, da predloži to interpelacijo na pristojno mesto.

Dnevni red. — Braniska cesta se sprejme med skladovne ceste od tam naprej, kjer se odcepi od rihembersko-stanjelske okr. ceste do Kranjske meje. Dovolj se prispevek 5300 K. — Glede gradnje nove deželne palače se naroči dež. odboru izdelati načrt ter ga predložiti v prih. zasedanju dež. zboru. — Županstvu v Renčah se dovoli 500 K za napravo vodnjakov. — Glede formalnega razpravljanja vloženih predlogov in čitanja interpelacij, stavljenih po posameznih deželnih poslancih, se preide na dnevni red. Dr. Tuma: Gospod predsednik, jaz vzamem ta sklep na znanje, drugo leto bom izvojeval to pravico s tehnično obstrukcijo. Jaz se ne dam terorizirati od Vas. Potem mi drugo sredstvo ne ostane kot obstrukcija. — Potrđi se proračun Werdenberskih študentskih za l. 1904. — Predlog glede sistemiziranja civilnega zemljemera se sprejme. — Dovolj se za brambena dela pri hudourniku Torre 3000 K in za popravo neke ceste tam 500 K. Tuma: Jaz opažam, da smo že razpravljali o tem predmetu. Nikakor ne morem pripustiti, da se stavi sedaj nov samostalen predlog o istem predmetu. — Dovolijo se podpore: za kanalizacijska dela v občini Ajello 3.500 K, za most čez Idrijico pri Stopniku 3.500 K, obrtni nadaljevalni soli v Mirnu stalna podpora 600 K; večerni kmet. soli v Trziču letna podpora 300 K; županstvu v Rihembergu 400 K za popravo ceste v Brjah; Em. Slejko, ki obiskuje na Dunaju čipkarski oddelek sole za umetno vezenje, 200 K; za uravnavo hudournikov Kopicca in Lipnik v obč. Banjsice se dovoli 1.500 K; vlada naj s prispevkom pospeši nujno delo; obč. Slovrenc pri Moši za napravo sesalk v obč. vodnjakih 800 K; obč. Campolongo za ureditvena dela 1100 K; odbo u morskih kopelij za škrofulozne otroke v Gradežu 1.600 K; društvu sv. Vinc. P. 600

K; slov. in laskemu Alojzijevišču po 600 K; Am. Pocar 200 K, Al. Velikonja 100 K, Jos. udovi Radizza 80 K, županstvu v Turjaku za popravo obcestnih cevij 250 K; za javni laski stenografski tečaj v Gorici 300 K (Tuma: Jaz bi si tukaj pridržal, da pride tudi naša prošnja v enaki zadevi svoj čas pred zbor, da pa se ne bo takrat reklo, da ne potrebujemo podpore); o prošnji obč. tajnikov in uradnikov v grad. okraju se preide na dnevni red; Mar. Ma ver, udovi po dež. asistentu, se da podpora 1000 K; obrtni soli v Foljanu se dovoli 400 K; gas. društvu v Trziču 200 K; obč. Medana za vodnjak 1.200; obč. Stržišce za vodovod v Kalu 600 K; za dva vodovoda v Stržišcih 1.200 K; obč. Koritnica pri Grahovem se dovoli 750 K za popravo vodovoda; jevškim občinarjem na Livku za vodovod 1.500 K; Jos. Podgornik in Iv. Stepančič, dijaka na učiteljskem v Kopru, dobita po 100 K podpore, istotako Jos. Lojč, ki obiskuje obrtno šolo v Ljubljani (Štrekelj in Berbuč sta predlagala po 200 K za Stepančiča in Podgornika); obč. Štanjel se da 2.000 K za zgradbo brambenega zidu ob Branici pri Lisjakih; obč. Libušnje 400 K za popravo vodovoda v Selcah; obč. Nemskirut za vodnjak 300 K; c. kr. kmet. društvu v Gorici se dovoli za leto 1904. podpora 5.000 K, (ta postavka je bila že v proračunu za leto 1903.); prošnja istega društva za l. 1905. se odbije; o prošnji duh. Scaparone za podporo dečkom sal. zavoda se gre na dnevni red; obč. Červinjanu za ureditvena čela 5.000 K; društvu „Progresso“ v Gorici 500 K; mlekarski zadrugi v Flumicelu 600 K; Mar. udov. Terčič 150 K; gosp. svetu na Kamnem za žično vrv čez Sočo 400 K; obč. Ročinj za odkup žel. mostu med Roč. in Avčami 800 K; Zakrižu pri Cerknem 500 K v delno pokritje dolga za vodovod; udov. K. Ivančič za l. 1904/5 po 200 K; pok. Teod. Jegliča, sirote po dež. računarju, v znesku 420 K se podaljša; za popravo vodnjaka v Volčjem gradu 300 K; za vodnjak pri Klanjščičkih v Št. Ferjanu 500; za razširjenje ceste Komen-Preserje 300 K; avstr. odboru

mednarodnega kongresa v Milanu za preskrbljenje ubogih 200 K. (Dr. Tuma: To je znanstvena korporacija, pri kateri so člani iz boljših krogov, da sami lahko pokrivajo troške. Se protivi); v kritje tiskovnih strokov spisa „Idrografia del Friuli orientale“ (dr. Bizzaro) 500 K; za priredbo razstave cvetlic, zelenja itd. prih. aprila v Gorici 400 K; prispevek iz dež. zaloge za pogozdovanje Krasa se zviša od 6.000 K na 8.000; za pogozdovanje peščin v Gradežu od 200 K na 500 K; uč. udovi Pipan se povisa pokojnina od 600 na 800 K; A. Zepič se povisa pokojnina na 800 K; uč. Kazafura podpora 100 K; dež. of. Chiadezu se povisa pok. na 2.200 K; prošnja obč. Log za prispevek k zgradbi pokopališča se zavrne; za popravo dveh cest pri Rutarjih se dovoli 800 K; za nabavo 4 stenskih slik iz cerkve v Št. Petru pri Gorici 450 K; krminski cestni odbor dobi 3.000 K; županstvo v Gorjanskem 4.000 K za napravo napajališča; za dovozno cesto k mednar. mostu Mirnik-Alban se dovoli 800 K, za popravo struge pod mostom 600 K; letni donesek za uboge visokošolce pri društvih za bolne dijake na Dunaju in v Gradcu se določi na 200 K; obč. Farra se da za vodnjake 600 K; statut glede osnove dež. melioracijskega zaloge (po predlogu dr. Tume) se odstopi dež. odboru; isto se zgodi s predlogom dr. Treota o podeljevanju nagrad posestnikom, ki spreminjajo v veliki meri kraševita tla v pašnike, na razpolgo je 2.000 K; (Štrekelj: Jaz vidim, da smo dali za italijanski del dežele vse polno podpor, ali za slovensko stran se ni dala nobena melioracija, in sedaj se nam noče še teh 2.000 K dati za tako potrebno in koristno svrho. Pomisliti moramo, da če da dežela, prosimo ob enem vlado, da bo tudi ona prispevala. Slišno tudi Jakontič in Treo, ki pravi še, da stavi v prih. zasedanju predlog za zvišanje zneska.) P. Rubbia se povisa pok. za 350 K; obč. Medeji 1.500 K za povišanje nasipov ob Idrijici.

Seja se prekine ter prične popoldne ob 5. uri.

Poslanec Valentinis iz Trziča prečita tisto nesramno interpelacijo glede slov. sod.

— 25 —

Brez dogme.

Roman.

Spisal H. Sienkiewicz. Iz poljščine poslovenil Podravski.

(Dalj.)

Med tem je Angeličino lice postalo še jasnejše in veselejše. Sorazmerno, kakor sva se približevala hiši, je pojemal njen nemir; jaz pa, vidé, kako močno jo, po tej poti, pridobivam záse, sem nadaljeval z mirnim navadnim glasom:

»Vidiš, sestra, okrog mene se razprostira ogromna puščava. Oče mi ne živi več, teta je sveta žena in težavno je je nama zmeniti, ker ona niti novih časov, niti novih ljudij ne razume. Njena predstavljajna so povsem drugačna od mojih. Ne oženim se nikdar, torej — pomisli, kak samotar sem! Nikogar poleg sebe! Nikogar, komur bi človek zaupal, kaj misli, kaj namerava, kaka nadloga ga tare!... Puščava in puščava... Reci sedaj sama, kaj je v tem čudnega, da iščem sočutja tam, kjer ga upam najti... Prav tak sem, kakor berač pohabljenec, ki stoji pred durmi ter čaka, če mu mar kdo ne prinese par novičev. V tem hipu je ta berač res zelo ubog; on stoji pod tvojim oknom in prosjači za nekoliko prijaznosti in milosrdja. Nič drugega nima v glavi, nego miloščino, a miloščine mu vendar ne odtegneš... kaj ne?«

»Resnica, Leon,« je odvrnila Angelica, »resnica, tem več, ako ti je tako slabo...«

Tu so se ji besede pretrgale in usta so ji jela trepetati. Znovič sem moral napeti vse moči, da se ji nisem zgrudil k nogam. Sam pogled na njo me je ganil tako, da se mi je grlo stisnilo kakor od joka.

»Angelica! Angelica!« se oglasim, ne vedé, kaj naj ji povem.

Toda ona je jela mahati z rokami, kakor bi me hotela zapoditi od sebe; končno je dejala skozi solze:

»Tako, tako!... pomirim se! Taka se ne morem vrniti... dovoli mi...«

In hitro je odšla.

»Prosim te odpuščanja, Angelica!« zakličem za njo. Najpoprej sem hotel iti za njo, toda domislil sem si, da je treba, pustiti samo; torej sem ji sledil le s pogledom. Vrnila se je hitro v oni drevored, po katerem sva korakala poprej, na to pa je krenila na stran. Časih mi jo je zakrila goščava, pa znovič se je njeno svetlo krilo pokazalo med drevjem, leskeče se močno na soncu. Od daleč sem videl, kako je zapirala, razpenjala, pa novič zapirala solnčnik, hoté očitvidno s tem fizičnim poslom prognati ganutje. Ves ta čas sem jo klical v duhu z vsemi najslajšimi besedami, kakoršne zamore narekovati ljubezen. Nisem mogel odločiti se, da bi odšel, ne da bi ji pogledal še enkrat v obraz; vendar sem moral čakati dovolj dolgo. Končno se je vrnila; toda urno je šla mimo mene, kakor boječa se novega ganutja; z angeljsko prijaznostjo in milino se mi je potoma le smehljala — in rekla:

»Je že prav! je že prav!«

Zares na licu zarudelem od urne hoje ni bilo opaziti solz. Ostal sem sam in polastila se me je znorela, neopisljiva radost; nada mi je kar prenapolnila srce, in v glavi sem imel samo eno misel: ona me ljubi; brani se tega, ne udaja se, mami sarao sebe, toda ljubi me. Časih celo najbolj trezen človek stoji pod pritiskom občutkov prav na meji znorelosti — jaz pa sem ji bil tako blizu, da me je kar mikalo zdirjati v globel parka, valjati se po travi in kričati na ves glas, da me ona ljubi.

V tem hipu, ko premišlujem že mirnejše to radost, vidim, da obstoji iz kdo vé koliko faktorjev. Tičala je v njej med drugim tudi sreča mojstra, kateri čuti, da mu pojde umetno delo po sreči, tičala je morda tudi zadovoljnost pajka, ki si je v svesti, da pade muha v njegovo mrežo — toda bila je obenem tudi dobrota, pomilovanje, rahločutnost in vse to, radi česar, kakor pravi pesnik, se radujejo angelji v nebesih. Žal mi je bilo, da ta revica brez orožja mora pasti v moje roke, ali obenem je ta žalost jačila ljubezen, torej tudi željo dobiti Angelico; obenem sem začutil grizenje vesti, češ, da jo varam, sočasno pa sem občutil, da še nikdar v življenju nisem govoril tako odkritosrčno in tako iz globočine srca.

Saj vendar nisem lagal, proseč jo sočutja in prijaznosti. Tega mi je treba tako kakor zdravja. Nisem izpovedal vseh teh želj, ker še ni napočil čas za to; nisem izpovedal vse resnice, boječ se, da ne preplašim te drage in bojzaljive duše. Končno hitim k mojemu in njenemu blagru po poti, ki drži naravnost k njemu.

nizjih uradnikov. Ker ni bilo niti navedeno v interpelaciji, pri kateri sodnji so ti uradniki — kar kaže, da je bila interpelacija skrupulana zadnji hip — omeni zastopnik vlade, da jo mora vrniti, ker je pomanjkljiva. Potem jo je Valentinis hitro zakrpal ter jo zopet izročil zastopniku vlade.

Dnevni red:

Goriškemu mestu se vrne 2.005 K 37 v iz zaloga za uboge, katere je izdal za gradne naprave v stari mestni hiralnici. Tuma omeni, da to, kar se je storilo, je bila stvar mesta. Potem nismo mi nič dolžni. — Preko prošnje društva „Gabinetto di lettura“ za nabavo knjig ljudski knjižnici se gre na dnevni red. Tuma pravi, da se čudi, da se tukaj nič ne da. Imamo ljudsko knjižnico, in dalo bi se lahko podpora toliko italijanski kolikor slovenski knjižnici. Gregorčič pojasnjuje, da če bi ugodili taki prošnji, bomo bi jih imeli cel kup. O prošnji društva „Lega nazionale“ za podporo v svrhu zgradbe otroškega vrtca pri Barki se gre na dnevni red, ali da se temu društvu na predlog Valentinisa v splosne društvene namene 400 K, enak znesek se da slov. obrtni in nadaljev. šoli v „S. domu“ v Gorici. (Dr. Tuma je omenjal, da če se hoče tukaj kaj dati, naj se da enak znesek tudi otrošk. vrtcu družbe sv. Cirila in Metoda v Gorici.) — Prošnje in predlogi glede preustrojitve dež. volilnega reda se odstopijo dež. odboru, da jih preučijo in stavi event. predloge. (Dr. Tuma: Jaz bi bil tudi za moderno tajno in direktno volilno pravico, ali kar se hočete, ali potem bi bili vi v manjšini, in to bi bilo krivično...) Na to se dovolijo raznim občinam podpore za vodovode, in sicer dobe: Lisec pri Knezi 650 K, Pušno 300, Tomaj 2.000 K, Barka 2000, Idriško 1000, Sv. Lucija 700. Za uravnavo Lokavškega se da dež. odboru na razpologo 2.000 K.

Sadjarjskim in vinarskim društvom se dajo te-le podpore: v Prvačini 400 K, v Sv. Križu 600, v Vel. Žabljah 600, v Dornbergu 100 K, v Kanalu 200, Ročinju 300, v Kobaridu 300, v Tolminu 100, v Kamnjah 100, v Rihembergu 300, v Brjah 300, v Krepljah 200, v Komnu 300, v Naklem 100. Mlekarski zadrugi v Zatočinu 1000 K; obč. Biljana za cesto v Nablo 1500 K; 600 K za vodnjake: za cesto Medana-Prevali 600 K; občini Moša za ceste 1000 K; obč. Kozbana se da 2000 K za cesto Mirnik-Breg; letni prispevek dekl. obrt. šoli v „S. d.“ se povisa od 1000 na 1400 K; obč. Slivno se da 400 K za razširjenje ceste do Nabrežine, obč. Biljana za ureditev Klanca 1000 K. — Predlog o splošnem navodilu, kako postopati pri uravnavi in vzdrževanju cest, se odstopi dež. odboru, vpk. učit. Pavlinu v Ogleju se dovoli 200 K; predlog glede ustanovitve slov. in laškega senata pri najv. sodn. in kas. dvoru se odstopi dež. odboru; obč. Versa se da 600 K za nov nasip ob Tisu ter 400 K za nabavo sesalk, prof. Maionica dobi 400 K za pot-

vanje v Pariz (Tuma prot.); glede železnice Sv. Lucija Kob. in Sv. Lucija-Idrija se naloži dež. odboru, da dokonča potrebne predstudies ter načrte, v ta nam se mu da na razpologo 5000 K. Prošnji, da bi se sprejeli stroški za umrlega Iv. Ukmarja iz Koprive na breme dež. zaloga, se ne ugodijo. (Strekelj se toplo zavzema, da tičejo tr.ški deželi, ker je bil U. blazen ter občital v bolnišnici le, ker ni bilo prostora v norišnici.) Sprejme se predlog posl. Holzerja glede varstva domačih pridelkov pri sklepanju trgovinskih pogodb z inozemstvom. — Prošnje visokošolcev se odstopijo dež. odboru; v ta namen ima za l. 1904. na razpologo se 2000 K, za leto 1905. pa 10.000 K. Dajo se podpore 500 K občini Ročinj, obč. v Doblarju dobijo 400 K, pri Kosih 600 K za ceste.

Pri točki o preložitvi državne ceste od solkanske mitnice do Korna in za pokritev Korna, katera cesta bi služila kot dovozna cesta goriski postaji, se dovoli 80.000 K, za druge dovozne ceste pa le 40.000 K. Unela se je daljša debata, obveljal pa je laški predlog. Dr. Tuma je v daljšem govoru povdarjal, da dovozne ceste bohinj. železnice bodo stale mnogo denarja. Po deželnem zakonu se bi stroški porazdelili s polovico na podjetje in z dvema tretjinama na cestne odbore. V mestu goriškem bi spadala ena tretjina na mesto kot tako in ena tretjina kot kraj. Povdarjal je posebno, kako bo prizadela Sv. Lucija, na katero pride 175.000 kron stroškov. Če bi se hotelo to pokriti, bi se morale vpeljati take velike doklade, katerih bi ne bilo mogoče izterjati. Tudi druge občine bi ne mogle plačati teh stroškov. Mesto bi imelo skoro polovico manj stroškov, če bodo prispevala vlada za gradbo ceste od Korna do postaje. Odsek je dobro predlagal skupno podporo 280.000 K za te troske, ker vsaka manjša svota bi bila premajhna, ako se hoče resno pomagati. V daljšem razgovoru je rekel dr. Tuma, da se vidi, kakor bi bil razlog ta, ker ni deležna teh podpor tudi furlanska nižina. Kazal je, da dobi mesto podporo od erarja in od dežele, potem so kriti skoro vsi stroški. Treo je rekel, da občuduje solidarnost na laški strani. V železniškem odseku je bil njihov večak Holzer, ki ni imel nič proti predlogu odseka. Ali danes prihajajo z novim predlogom. Gregorčič predlaga, da naj se dá mestu 100.000 K, ako se da vsem okrajem 120.000 kron, dr. Treo pa, da če pade predlog železniškega odseka, naj obvelja ta, da se dá mestu 80.000 K, ostalim občinam pa 55.000 kron, namesto 40.000 K. Sprejme se Maranijev predlog.

Dovolijo se podpore cestnim odborom: v Bovcu 1800 K, v Kobaridu 3600, v Cerknem 3000, v Tolminu 4000, v Gorici 4400, v Ajdovščini 1800, v Komnu 2000, v Sezari 2400. Za cesto Kred-Potoki 200 K, za cesto iz Grgarja skozi Ravnico v Kronberg 6000 K, za popravo cest na Otlici 400 K, za cesto Voglarji-Trnovo 1000 K, za cesto s Ponikev

proti Bači 2000 K, za cesto nad žel. postajo v Klavžah 800 K, za poravnavo ceste ob Idriji v Zapotok 400 K, za cesto v Stržiscih 500 K, za cesto Libusnje-Vrsno 1000 K, iz Nemskegeruta v Grant 200 K, Gor. Tribusi za napravo načrta ceste iz Gor. v Dol. Tribušo 500 K, za uravnavo klancev za Gomilico, na Kolovratu in v Slemenih na šentviskogorski planoti 700 K, iz Robedišca proti Nedži 500 K, za gradnjo ob. cest v Kamnjah 400 K, v Podgradu, obč. Naklo, za popravo strme obč. ceste 3000 K, za cesto Kozarica-Laz-Čadrg se da dež. odboru na razpologo 2000 K. Prošnja za podporo ceste Oze-ljan-Dobrava se odstopi dež. odboru v pretres. Prošnjam cestnega odbora kanalskega in občine Vrtovin se ne ugodijo. Rihemberski zadrugi za zboljšanje „Mlake“ se da 500 K. Končno je bila na dnevnem redu še prošnja „Gor. Sokola“, da bi smel nositi dež. grb v svoji zastavi; odstopi se dež. odboru v proučenje in storjenje nadaljnih korakov.

Dnevni red je bil s tem izčrpan. S kako nesramnostjo s predsedniškega mesta je skončalo zasedanje, smo pa že povedali.

Pajerjevi hlapci — sleparji naroda.

Naš članek pod znanim zaglavjem je „Gorico“ od sobote tako razkačil, da psuje okoli sebe, kakor kaka stara ternjalka, če ji kdo stopi na krilo. Ker si ne ve drugače pomagati, ker ne more drugače ovreči naših nepobitnih izvajanj, pa meče okoli sebe s psovskami, kakor laž, obrekovanje, sleparji naroda, podlost i. t. d. Med drugim pravi, da je naš članek od prve do zadnje pičice zgolj obrekovanje, laž in navadno sleparstvo.

Vračamo se vsled tega k našim izvajanjem v članku „Pajerjevi hlapci“, in citatelji naj si potem sami napravijo sodbo, koliko je vredno „Goričino“ psovaje, katero ji mora služiti v o, da pokrije grehe „najboljših dobrotnikov naroda“.

Trdili smo, da je v zadnjem zasedanju deželnega zbora klerikalcem sree popolnoma zlezlo v hlače, in da niso niti z eno besedo skušali osvetliti Pajerjevih spletkarij v kmetijskem društvu in vse drugo, kar je zakrivil nad nami Slovenci; pač pa, da so nekateri izmed njih celo potrdili nezakonito imenovanje Pajerjevega sorodnika ravnateljem hipotečne banke. Bili so to dr. Gregorčič, Bolko, Lapanja in Grca. Trdili smo, da je Pajer v letošnjem letu na razne načine zalil slovensko narodnost na najostudnejši način, da je zlorabil svojo moč pri imenovanjih, tako glede ravnatelja dež. hipotečne banke in na mesto dveh slovenskih deželnih pisarniških uradnikov enega Laha in enega Slovenca. Trdili smo, da je Pajer v zbornici sami tolmačil poslovni red tako, da je njemu popolnoma na prosto dano,

kedaj dovoli čitanje interpelacij, da se je zraven tega povsnel celo do trditve, da se morajo vsi predlogi poslancev predložiti prej deželnemu odboru, da isti potem razpolaga z njimi, kakor hoče. Trdili smo, da je Pajer pri deželnozborskih sejah ponovno dokazal, da pač pusti Italijanom, da delajo, kar hočejo, da tudi kršijo pravilnik, dočim je napram Slovencem določila poslovnik strogo izvrševal, včasih pa ista tudi tolmačil proti vsaki zdravi pameti po svoje. Trdili smo, da se naši klerikalci zadovolje z drobnicami našemu delu dežele. Trdili smo, da so Lahji v zbornici vedno edini, na slovenski strani pa klerikalci, če le morejo, glasujejo proti vsakemu predlogu s slovenske napredne strani. Trdili smo, da je dr. Gregorčič ponovno izjavil že naprej, da bodo on in njegovi pristaši glasovali za laški predlog, ako se slovenski ne sprejme. Trdili smo, da je v naši zbornici položaj tak, da se brez Slovencev ne more ničesar skleniti. Opisali smo končno prizor ob zaključanju zasedanja tako, kakoršen je v resnici bil, da sta Pajer in Verzegnassi hotela obdelavati slovenske naprednjake, kakor kake solarčke, ker so bili oni edini, ki so se potegnili za slovensko čast v zbornici, da so se ti odločno uprli in potem odšli, in da je nato dr. Gregorčič pel slavo dr. Pajerju, najzagrizenejšemu sovražniku slovenskega naroda na Goriškem. To vse so dejstva, ki stojé, in ki se s psovskami ne dajo izbrisati. Iz vseh teh dejstev in še drugih, katere smo kazali v navedenem članku, smo izvajali edino možno posledico, da so se naši klerikalci popolnoma prodali Lahom, in da obstoja med njimi in Lahji debelo prijateljstvo, ki se da prav dobro otipati, in da to prijateljstvo zabranjuje vsak odločen nastop v obrambo naše narodne časti in v korist slovenskemu delu dežele. Imeli bodemo priliko vse to še jasneje dokazati, in „Goričino“ pač ne bode preostajalo drugega, kakor da napne svoje moči, da zberejo ves smrad, kar ga imajo v zalogi, in ga spustijo v njene predele. Da tudi „Gorica“ misli zavzeti to metodo, pokazala je v sobotni številki, v kateri kakor rečeno le psuje in psuje, skuša opravičiti Gregorčičevo zahvalo Pajerju s staro parlamentarno navado ter slednjič navaja besede, katere je rabil dr. Gregorčič v svoji zahvali. Pravi, da jih je posnela po stenogramu, in da se glasé tako-le:

„Preblagorodni gospod deželni glavar! V svojem imenu in v imenu svojih somišljenikov se zahvaljujem za Vaše izdatno sodelovanje Moram reči, da moram občudovati Vašo nevtrudnost pri vodst. deželnozborskih poslov. Sprej. te danes zato izraz hvaležnosti za Vaše neumorno delovanje.“

(Dalje v prilogi.)

Dne 10. majnika.

Lepo vreme na nebu in lepo vreme med nama. Angelica je mirna in srečna. Globoko je verjela mojim besedam, da mi ni mar za nič več, nego za bratovske občutke: ker pa ji vest dopušča ljubiti me z ljubeznijo sestre, ni hotela brzdati te ljubezni. Jaz edini vem, da je to lojalni način, varati samega sebe in varati moža, ker pod pečatom teh sesterskih občutkov se krijejo in rastejo v njej drugi; toda naravno je, da je ne mislim voditi iz njene blodnje, dokler oni občutek ne postane neprepreden. Prevzame jo v kratkem kakor plamen, katerega ne zaduši niti volja, niti zavest dolžnosti, niti sramežljivost te ženske bele kakor labud. Med tem se tudi jaz počutim dobro, tako dobro, da se mi časih zdi, da ne bi mogel ničesar več zaželeti pod tem edinim pogojem, da nihče drugi ne bi imel do nje kake pravice. Neprestano se mi vrača v glavo misel, da ker jo ljubim najmočneje, je tudi moja pravica največja. Kaj more biti bolj logičnega in bolj priličnega? Saj v etiki vseh ljudij in vseh veroizpovedanj se vzajemna pristojnost moškega in ženske opira na ljubezen.

Toda danes sem tako potolažen in srečen, da se rajše bavim z občutki, nego bi modroval. Sedaj vlada med nama velika prisrčnost, svoboda in zaupljivost. Kako sva bila vstvarjena drug za drugega, kako najini bitji tožita drugo po drugem — kako se ta ljubljena revica ogreva in razkošuje ob tej mamljivi toploti bratovskih občutkov! Nikdar, od časa svoje vrnitve, je nisem videl tako veselo. Že večkrat poprej, ko sem jo gledal, se mi je vrival v spomin Šekspirjev „poor Tom“. Taka narava, kakor je njena, potrebuje ljubezni, in oni Kromički, ki se vkvarja s špekulacijami, je ne ljubi dovolj ter ni sposoben ljubiti jo. Ona bi

imela pravico tožiti in ponavljati za Šekspirjem: »Rev-nega Toma zebem«. Misleč na to, se ne morem ubraniti ganutju, in obetam ji v duhu, da je ne bo zeblo, dokler sem jaz živ.

Ko bi najina ljubezen ne bila prava, ne plaval bi nad nama tak mir. Kajti, da Angelica ni imenovala svojih čutil po imenu — to je vse eno; utajiti se ta le ne dajo. Ves današnji dan nam je prešel nalik idili. Doslej mi ni ugajala nedelja, sedaj pa sem zapazil, da nedelja zlasti na deželi, more biti od jutra do večera ena sama pesem. Takoj po čaju sva šla v cerkev k rani maši. Teta je šla z nama in celo gospa Celina, okoristivši se z lepim vremenom, se je dala odpeljati z nami na svojem naslonjaču. Ljudij ni bilo veliko, ker se zloró v velikem številu k drugi maši. Sedé v klopi poleg Angelice, sem se vdal nekakšni blodnji omami, češ, da sedim poleg svoje zaročnice. Časih sem pokukal na njeno sladko, ljubljeno lice, na roke, ki jih je držala pred seboj na klopi, in na to zbranost, ki je bila v njeni postavi in na njenem licu, katera se je nehote polastila tudi mene. Moji čuti so zaspali, misli so postale čiste in ljubil sem jo v tem hipu s povsem idealno ljubeznijo, ker sem čutil, kakor nikdar, da je to brezdvomno druga ženska, nego so te, ki sem jih srečal doslej, — stokrat boljša in čistejša.

Že davno nisem čutil podobnih vtisov, kakor v tej vaški cerkvi. Z njimi se je strinjala navzočnost Angelice, ugled cerkve, nežno migotanje sveč v mračnem oltarju, odsev svetlobe, prodirajoča skozi okna, čvrčanje vrabcev ob šipah in tiha maša. Vse to je imelo na sebi še nekako jutranjo zaspanost, a navzlic temu je bilo neizmerno utešljivo. Moje misli so se jele zbirati tako ravno in mirno kakor oblaki dima iz kadičnice pred oltarjem. V meni se je zbudilo nekaj kakor volja, doprinesiti nekako žrtev, in notranji glas

mi je jel govoriti: »Ne kaji te jasne vode, imej spoštovanje do njene prozornosti.«

Med tem je končala maša, in šli smo iz cerkve. Pred cerkvenim pragom sem zagledal na svoje veliko začudenje oba stara Latiša, sedeča na tleh, z lesenima skledama v roki in proseča miloščine. Teta, ki je vedela za moj dar, se je pri pogledu na nju močno razjezila, in začela ju je zmerjati; toda stara Latiševka ni nehala stezati k nama svojo skledico in odvrnila je mirno:

»Kar je gosposka darežljivost, to je gosposka darežljivost, kar je volja božja, je pa božja volja. Volji božji nihče ne sme nasprotovati. Ker je nama Jezus zapovedal tu sedeti, pa tu ostaneva, sedaj in na veke vekov, amen!«

S takim odgovorom se ni bilo mogoče pričkati. Zlasti ono »na veke vekov, amen,« mi je ugajalo do te stopinje, da sem njima dal miloščino za originalen način. Ta Latiša, katerima sem dal tisočdvesto rubljev, sta bila seuj bolj bogata nego kedaj poprej, ali vendar sta šla sedet k cerkvi, prepričana, da njima je tako usojeno, katero usodo je starka imenovala po svojem: volja božja.

Sedaj smo se vračali domu. Zvonilo je k veliki maši. Potoma so nas srečevali možje in ženske. Ljudje iz daljših pristav so šli peš čez polje, po stezah med žitom, katero, dasi še zeleno, je izrastlo v tej zgodnji pomladi dovolj visoko. Kakor daleč je oko segalo, je bilo moči videti v zračni globeli iskrece se robce deklet, nalik raznobarvnemu cvetu maka, rastočega sredi zelenja. Mimogrede rečeno, tako širokega ozračnega prostranstva ni najti v vsej Evropi nikjer, kakor pri nas. Kar me je še bolj zbudilo v oči, to je bil oni odločni nedeljski značaj, ki se je opažal tako na ljudeh, kakor v naravi. Res, da je bilo vreme prekrasno,

S tem nas hoče „Gorica“ postaviti na laž. Mi nismo nikakor vezani na „Goričin“ stenogram, da bi mu morali verjeti. Nismo vezani tudi na deželnozborski stenogram, ker ima vsak poslanec pravico svoje govore popravljati. Vezani smo samo na to, kar smo slišali na lastna ušesa. Nočemo pa se z „Gorico“ pričakati o tem, ali je dr. Gregorčič izpustil to ali ono besedo, ali ne. Mi smo članek „Pajerjevi hlapci“ pisali pod v t i s o m, ki ga je napravil na nas prizor v zbornici ob zaključanju zasedanja. Podali smo verno sliko tega prizora in na podlagi tega prizora in raznih drugih v prejšnjih sejah napisali svoja izvajanja. „Posito, sed non concessio“ pa, da je dr. Gregorčič izustil le ono, kar je „Gorica“ napisala, na naših izvajanjih to nič ne izpremeni. Dejstvo ostane, da je dr. Gregorčič ob čudov al onega Pajerja, ki je toliko zagrešil nad Slovenci ravno v letošnjem letu, in da je to storil potem, ko je Pajer izlil svoji zolti nad slovenskimi naprednjaki zato, ker so mu povedali, kar mu je šlo. Tako je dr. Gregorčič pokazal svojemu zavazniku, da se on ne strinja z nastopom naprednih poslancev, ki so letos povedali Pajerju v obraz same bridke resnice, ampak da on ostane še vedno kljub tolikrat žaljeni slovenski časti veren sluga njegovega preblagorodja dr. viteza Pajerja, kateremu v slavnostni seji izreka občudovanje in hvaležnost! Za kaj neki? Hvaležnost za sibo, katero vihti nad Slovenci in jo poljubljajo klerikalni hlapci!

„Gorica“ je previdno pograbila samo oni del našega članka, ki navaja besede iz dr. Gregorčičeve zahvale, ker dobro ve, da s tem postavi trditve proti trditvi, ki se ne da dokazati, kakor s kako izjavo deželnega uradnika.

Za vse drugo pa ne ve drugega, kakor psovke. Teh psovok ne bomo zavračali, ter jej prepustimo, kakor rečeno, gledé psovok prosto polje, ker jih bo še krvavo potrebovala. Potrudili pa se bomo rajši javnosti dokazati vse svoje trditve in tako osvetliti izdajsko politiko naših klerikalcev v pravi luči.

Tak odgovor bo na „Goričine“ psovke najboljši, in v tem odgovoru se pokaže jasno, da so le Pajerjevi hlapci — sleparji naroda!

DOPISI.

Iz kojsčanske županije. — Visoko c. kr. namestništvo, je zavrnilo ugovor, podan po Rejevi — ali, kakor se sama naziva, klerikalni stranki, proti obč. volitvam. S tem je merodajna oblast dala razumeti našim nasprotnikom, da ne pri predpripravah niti pri volitvah samih se ni nič takega godilo, ki bi dalo povod kaki pritožbi.

Sedanji upravitelj g. baron Baum je v volilni akciji vsestransko pazil, brez ozira na levo in desno, na pravico in zakon, na čegar podlagi so volitve povsem korektno skončale, ki ne služijo le občini v korist, temveč tudi

toda zdelo se ti je, da veter ne veje radi tega, ker je nedelja, da se žito ne ziblje na polju in listje ne trepeta na topolih, ker je nedelja; povsod je bilo opaziti velik in vesel mir, tišino, prazniško opravo in izobilje svetlobe.

S stališča umetnosti sem pojasnjeval Angelici lepoto prikazov in teh barvastih madežev, ki so dobro harmonizirali z višjevkastim ozračjem. Na to sva jela govoriti o kmetih. Jaz, priznavam to, sem videl v njih samo veliko zbirko več ali manj slikovitih modelov. Angelica je nasprotno zrla na nje povsem drugače. Pripovedovala mi je o njih množico karakterističnih rečij, otožnih in veselih, ter pri tem pripovedovanju in gibanju vsa oživila in bila tako mična, da sem, ogleduje jo, jel nehote ponavljati tri poslednje vrste pesmi, katero sem pisal še na vseučilišču in katere ostalo vsebino sem popolnoma pozabil.

»In čudim se samo, da cvetke pod tvojimi stopinjami ne rastejo, ti raj, ti raj, ti pomlad!«

Najin razgovor je prešel znovič na Latiša, ali bolje na staro Latiševo, katere modrovanje pred cerkvijo je izvabilo nama smeh. Začel sem jo meriti po sebi. Ker je tota ostala z gospo Celino, katero je služabnik peljal na naslonjaču precej korakov za nama, sem svobodno lahko omenil najin poslednji sprehod po parku.

»Pred nedavnem,« sem dejal, »sem te prošil miloščine in ti si mi jo dala. Sedaj vidim, da nimam radi tega nikakih dolžnostij in da lahko grem pred cerkev.«

»Aha!« odvrne Angelica, »prosi druge usmiljeno duše za isto ljubav. Teta gre še danes povabit jedno tako dušico za jutrišnji dan v Plošev; sedaj razumem!«

g. upravitelju v čast. Vzemimo, da bi bile volitve tudi ovržene — bi morda bil izid drugih volitev kaj spremenjen? Niti za las ne! Hrib in hrast se omaja, zvestoba naše stranke pa ne gane!

Naši nasprotniki so se postavili s svojim prizivom v zelo čudno luč. Kdo se še živo ne spominja naših svečnikov, ko so le ti šli v volilno borbo — edino z vsakega stališča in pri tem nas slikali za najhuje barabe in brezverce. Čujte! zdaj pa ravno ti pobožnjaki navajajo glavni razlog v svoji pritožbi, čes, da imenik ni bil ob nedeljah in praznikih razpoložen. Je-li to dostojno za stranko, ki je šla v volilni boj z verskimi načeli, da hoče sedaj dan gospodov zlorabiti v svoje strankarske namene? O, gotovo, gospoda, pritožili ste se bili, če ni bilo grozdje prekislilo in, če bi izšli v to kaj povoda, proti volivniku v onem času, ki je bil za to določen. Pa vzroka niste imeli!

Dejstvo je tudi, da naši nasprotniki so svoj čas toliko ruli proti nameri vladnega koun., in sicer pod ekonomično pretvezo, čes, da vlad. kom. bo stal občino nad 2000 gld., vedeli pa smo, da njim ni na tem nič ležeče tudi če obč. popolnoma obnemore — in ti so sedaj sami dovolj s svojim brezpomenbnim prizivom pokazali, da jim ni nič mar, da vbogi davkoplačevalec bode moral po njih krivdi ogromne stroške doprinasati, s katerimi se je konstitucija županstva zavlekla. Gospodje, roko na srce, pa recite: naša sebičnost, pa fanatično politična strast je ono zlo, ki bo občutno taralo že tako zmogazono občino!

Iz Štanjela. — Sklicujoč se na paragraf 19. tiskov. zakona zahtevam z ozirom na dopis objavljen pod zaglavjem „Iz Štanjela“ v št. 90. Vasega lista, da sprejmete v zakonitem roku na istem mestu in z istimi črkami nastopni stvarni popravek: 1. Ni res, da se trudim za prosto biro; res je pa, da sem se trudil za povzdigo kuracije Štanjel v župnijo in sem uže 2 leti opustil prosto biro, ter ne prošil za-njo. 2. Ni res, da se je v tej zadevi delovalo za dovoljenje proste bire meni, temveč župniku. 3. Ni res, da sem hodil od starešine do starešine, naj mi dovolje prosto biro; res je pa, da sem le z nekaterimi govoril o tozadnem predlogu više cerkvene oblasti v svrhu župnije in so se ti izrazili voljne glasovati za ustanovitev župnije. 4. Res je, da so vsi starešine v seji glasovali proti predlogu kneznadskofijstva; ni pa res, da bi se bil spravil v cerkvi na starešine ter zabavljal županstvu, ker ostaja pri svoji pravici. 5. Res je, da sem hrepenel po ustanovitvi župnije o priliki 50 letnice Brezmadežne in v razbremenjenje naših cerkva ter ljudstva; ni pa res, da v povišanju plače, ker bi prihodnji župnik imei manj dohodkov, kot sedanji kurat. 6. Ni res, da me je to močno ujezilo; res je pa, da je starešinstvena odklonitev kneznadskofijstvenega predloga presenetila mene, višo cerkveno oblast in ljudstvo, katero je po svojih zastopnikih samo

Odgovarjaje ji, sem ji dejal, da je Hilstova prevelika, da bi jo moglo obseči eno srce in da bi bilo treba najmanj troje ljudij, ki bi bili zaljubljeni vanjo; toda Angelica me ni jenjala dražiti, in preté mi s prstom, je ponavljala:

»A jaz sem nekaj slutila, jaz sem nekaj slutila!«

»Za sedaj po krivici,« ji odvrnem, »ker moje srce je samo skladišče bratovskih občutkov in v njem gospodari izključno ta zlobna stvarica, ki me v tem hipu draži.«

Angelica mi je nehala groziti in se mi smejati, vendar pa je jela korakati počasneje in črez trenutek sva se združila s starejšimi gospemi. V ostalem nam je ves dan minil brez mraku in tako veselo, da se mi je pogostoma zdelo, da sem nekaj dijak. Z očmi sem ji zares dejal, da jo ljubim — toda poželenje je spalo v meni. Bila mi je tega dne preveč draga.

Teta je takoj po zajutreku odrinila v Varšavo; jaz pa sem ostali čas dneva presedel v Celini sobi, čitajoč ji pisma Montalamberta, s katerim sta si on in moj oče dopisovala. Ona pisma bi me bila dovolj dolgočasila, ko bi Angelica ne bila navzoča. Dvignivši oči proč od knjige, sem ujel njen pogled, ki me je napolnjeval z radostjo, kajti ali sem zgubil že popolnoma dar sodbe, ali pa me je gledala, kakor gleda ženska nedolžna in čista, toda nezavedno ljubeča z vso dušo. Kak srečen dan je bil ta. Teta je dospela zvečer ter napovedala goste. Jutri dospeta Sniatinska in Klara Hilst.

Že je jako pozno, toda ne ljubi se mi iti spat, ker se mi zdi škoda ločiti se od utisov današnjega dneva. Sanje ne morejo biti lepše od njega. Pri tem se ves park kar trese od petja slavčkov, ali v meni še tiči stari romantik! Noč je bila enako lepa kakor dan. Nebo je bilo posuto z zvezdami. Misle na Angelico,

prosilo za župnijo. 7. Ni res, da sem o tem govoril v pridgi; res je pa, da sem po pridgi mirno pobil tozadevne laži, ki so se trosile med ljudstvom. 8. Ni res, da bi bil kdaj rekel, da kupim „grunt“ za cerkev; res je, da sem ga kupil za-se in tudi iz svojega plačal. 9. Ni res, da sem se hotel pravdati; res je pa, da se v morebitni pravdi pridružim drugim strankam za veljavo postavnih družbene prodaje od strani starešinstva. 10. Ni res, da sem šel h komisiji po denar; res je pa, da sem bil z odlokom pozvan, in sem sam rekel komisiji, da stranke itak ne moremo denarja prejeti, ker je še kaplanijska nadarbina vknjižena, da naj denar deponirajo, kar je tako tudi edino prav. —

V Štanjelu dne 12. novembra 1904.

Jos. Štrancar,
kurat.

Opomba uredništva: Kurat Štrancar ima to slabost, da pravi vedno ni res — resnici! Predno smo priobčili oni dopis, smo zahtevali izrecno, da se nam potrdi, da je vse res; to pa radi tega, kar poznamo Štrancarja, kako je resnicoljuben in ker smo bili že naprej prepričani, da pride z velikim običajnim „popravkom“, katerega mu odobri lažnjivo Obrambno društvo v Ljubljani. — Navzlic vsem ni — resom je le res to, kar je bilo povedano v dopisu iz Štanjela v „Soci“. „Popravek“ priobčujemo kot nov prispevek k temu, kako nasi mašniki ljubijo resnico, hčerko božjo!

Iz Praga. — (Praga in slovenski visokošolci.) Da je Praga za vzgojo našega višjega razumnštva veteopomembna, kdo bi o tem dvomil? Ne le vsotrsena učilšča, kjer svetoznane sile delujejo, so dijakom na razpolago, ampak tudi družba jim je pristopna, v kateri se, ako je kaj dobre volje, kmalo prijetno vdomačijo, in posebno prilobnost dana v dandanes tako važnem narodnogospodarskem oziru konkretno se izobraziti. Saj je Praga glavno mesto in središče najindustrijašje in najbogatejše dežele naše države. V takošem mestu, kjer se tako mogočni kulturni toki združujejo, človek duševno takorekoč sam od sebe raste, ako ima količkaj odprte oči. Akademična mladež naša je v poslednjih letih to uvidela; dijaštvo naše se v Pragi množi. Saj pa je res čudno bilo, da se naši mladenci prej nikam upali niso kakor v Gradec in na Dunaj, ko dandanes vendar velja: čim kdo vidi več svetla, tem več velja. Premožnejšim je seveda lahko učilšča menjati. Zlo pa je za ubožne v Pragi. V nemških zavodih izolani dijaki si tu težko zaslužka najde; da bi pa le bogatejši smeli uživati prednosti tega mesta, to je kruto: podpiranje potrebnega dijaštva v Pragi je torej dolžnost našega naroda. „Podporno društvo za slovenske visokošolce v Pragi“ apelira vnovič na plemenito čutečo našo javnost, objavljajoč III. letno poročilo za 1903./4. Upamo da ne bo prosvitljenega človeka, ki bi društvu svoje roke morda radi tega odtegnil, ker mu

ideali nekaterih tukajšnjih dijakov ne ugajajo. „Podporno društvo“ ima le en cilj: bedo ter pomanjkanje marljivega ter postenega slovenskega dijaka manjšati. Morda se misli, da so v Pragi nevarnosti za mladega moža! Kje jih pa ni? Ali v dunajskem mestu feakov ne?, ali v najnemškejšem mestu ob Muri ne?, ali sploh kje ne? Revščina je povsod! huda! Zatorej:

Odpri srce, odpri roke!
Otiraj bratovske solze!

Domate in razne novice.

Profesorski izpit iz matematike in fizike je napravil v soboto na dunajskem vseučilišču naš rojak g. Julij Nardin. Čestitam.

Umril je v četrtek dne 17. t. m. v Črnicah posestnik g. Andrej Kosovel v visoki starosti 87 let. Blag mu ostani spomin!

Umrila je gospodična Ernesta Sancin-Drejač, gojenka IV. tečaja tukajšnjega učiteljskega ter hčerka g. Ant. Sancina-Drejača, trgovca in posestnika v Škednju pri Trstu.

Pevskemu in glasb. društvu je daroval Neimenovan 2 K. Srčna mu hvala!

Gg. pevke in pevci se opozarjajo, da bode jutri skupna vaja mešanega zbora ob 8. uri. Prosi se točnosti!

Poroka. — Poročil se je gosp. Karol Gruntar, učitelj v Sežani, z g.čno Olgo Urbančičevo, hčerko znanega rodoljuba v Bazovici pri Trstu. Vse najbolje!

Za pogorelece v Čepovanu.

Dosedaj so darovali:

Visokorodni gosp. grof Attems, dvorni svetnik 50 K, gosp. poslanec Berbuč 50 K, gosp. poslanec Grča 50 K, č. g. Josip Skočir, dekan v Devinu, 50 K, bl. g. Dionizij Ušar, okrcz. sodnije svetnik v Motovunu v Istri, 10 K, gosp. Pietro Masseri v Gorici 20 K, slavno županstvo v Podgori 100 K, baron Bianchi, župan Sovodejski, 50 K, č. g. Kumar, župnik v Biljani 6 K, gospa Ana Schober v Gorici precej velik zaboj obleke.

Prisrčna zahvala vsem darovalcem!

Dr. Durst — premeščen! — Čuje se, da nameravajo predobro znanega suplenta dr. Dursta na tukajšnjem gimnaziju prenesti v drugem solskem tečaju na gimnazij v Pulju. Srečno pot! Samo čes ne pride za njim kak drug tak nerodni Nemeč!

Odlkovanje. — Papež je podelil težko obolelemu glavnemu uredniku dunajske korespondencije „Die information“, gospodu Josipu Grafu, vitezki križec reda svetega Gregorja.

Naše ceste v državnem proračunu za prihodnje leto. — Za prelozitev ceste iz Podšobotina v Oslavje in za most naj tej cesti čez Pevnico je postavljen v proračunu znesek 5000 K; za zgradbo ceste iz Lokavca v Ajdovščino 4000 K; za ob-

sem ji dejal v duhu: lahko noč! Ta izraz sem ponovil kakih stokrat. Sedaj vidim, da poleg »improductivité slave« tiči v meni v dodatku še nekaj izjemno poljski sentimentalizem. Sam nisem poznal doslej te svoje strani. Toda kaj mi to škoduje?... Ljubim jo močno!

Dne 13. majnika.

Klara in Sniatinska niso prišli. On je naznanil, da dospeta jutri, ako bo vreme dopuščalo. Danes je razgrajala nad Ploševim taka nevihta, kakoršne tu že dolgo ne pomnijo. Ob desetih dopoldne je nastal tak topel vihar, da je zakrival svet s klobčiči prahu. Veter sicer ni pihal neprestano, toda pih. je nastal do poldneva tako nasilen, da je pripogibal drevesa kar do tal. V našem zalem parku je kar odmeval tresk odlomljenih vej in sredi oblaka prahu so plesali oblaki odtrganega listja. Velika lipa, pred desnim paviljonom, v katerem je umrl duhovnik Latiš, se je razcepila na dvoje. Bilo je neznosljivo soparno; našim pljučkam je primanjkovalo ozračja; zdelo se mi je, da je ta vihar prihajal iz nekakih razpaljenih čeljustij ter nese s seboj čad oglja. Meni, ki sem bil privajen na »sirocco« v Italiji, to ni dosti škodovalo, toda gospa Celina je močno trpela in Angelica ž njo vred, teta pa je vzela v roke starega Hvastovskega radi škode v parku.

Osorni plemič, katerega so radi Homerja gotovo večkrat potegnili za ušesa, očitvidno še ni pozabil Odi-seje, niti na jezik v ustih, kajti na kratko je povedal teti, ako bi bil Eol, da gotovo ne bi služil pri njej za oskrbnika ter se ne izpostavljaj njenim neprilicnim napadom. Teta je odjenjala to pot, zdi se, poglavitno radi novih groženj, ki so pretile iz neba. Evo, popoldne je nastala nakrat tišina; nasprotno pa so se

cinsko cesto iz Ročinja na Kambresko 5000 K; za preložitev klanca na okr. cesti Medana-Prevali Muša 4000 K; za preložitev ceste med Sv. Lucijo in Bačo 40.000 K; za cesto z Vrhopolja do Drnovka 3000 K; za cesto od Molinuta ob Kožbanščeku 9000 K; za železen most čez Lijak ter uravnava državne ceste na obeh krajih tega mosta 14.000 K; za uravnava Birse 23.000 K; za železen most čez Avšo v Červinjanu 20.000 K; za cesto iz Bače skozi Klavže do Kneže 16.000 K; za obmejne ceste med Idrijo in Sočo 30.000; za braniško cesto 7730 K; za preložitev dr. ceste med Kobaridom in Trnovim 14.000 K; za uravnava drž. ceste ob Idriji od Usnika pri Čiginju do Idrije na Kranjskem 30.000 K; za uravnava Soče in Tera 21.000 K.

Pred poročnik je stala v ponedeljek g.čna J. S., bivša poštna odpraviteljica v Renčah, obtožena poneverjenja. Bila je obtožbe oproščena.

Včeraj se je vršila obravnava proti G. Schubertu z Ogerskega, ki je služil v Devinu pri g. Plesu ter 8. jun. t. l. pobegnul s konjem in kočijo, hotel ju prodati v Italiji. Ujeli so ga na meji. Prisodili so mu 18 mesecev trde ječe s postom vsak mesec; po prestani kazni ga pošljejo na Ogrsko.

Pevsko in glasbeno društvo naznanja, da bode imelo, kakor že objavljeno, svoj društveni koncert dne 4. decembra v dvorani „Hotela Central“ s sledetimi vsopredom: 1. W. A. Mozart: Ouvertura k op. „Figarjeva ženitev“, orkester. 2. F. S. Vilhar: „Na vrelu Bosne“, moški zbor z basom solo. 3. Mozskovski: „Serenata“, orkester. 4. M. Hubad: „Slovenske narodne pesmi“, moški in mešan zbor. 5. Cl. Gounod: Fantazija na motive iz „Fausta“, orkester. 6. Iv. pl. Zajc: „Sljepac Marko“, moški zbor z bariton solo. 7. B. Smetana: Fantazije na motive iz „Prodane neveste“, orkester. 8. P. J. Čajkovskij: Hor i pljaska in op. „Mazepa“, mešan zbor s spremljevanjem glasovirja. 9. R. Wagner: Zbor in pastirska pesem iz „Tannhäuser“, orkester. 10. B. Smetana: „Pisen česká“, ženski, moški in mešan zbor z orkestrom. Začetek ob 8. uri.

Pred tukajšnje c. kr. izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščansko šole so napravile od 4. do 18. t. m. izpit učiteljske sposobljenosti gospodične kandidatnje, in sicer za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Bezljaj Josipa, Eržen Ljudmila (oboje z odliko), Gasparin Marija, Gomilšek Antonija, Hrovat Franja, Jebacin Roža, S. Jeraj Valerija, Juvančič Olga, Komotar Amalija, Lapanja Davorina, Lapanja Marija (oboje z odliko), Lazar Milena, Lecker Matilda, Lukan Roža, Posega Marija, Rosberger Alojzija, Simčič Ivana, Širca Gizela, S. Trstenjak Emanuela, Vidmar Gabrijela; za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom in nemščino ter italijanščino kot predmet: Havel Štefanija; za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom in nemščino kot

predmet: Barlé Marija, Blažica Ernesta, Cink Alojzija, Gerdol Kristina (z odliko), Kokalj Stefanija, Komel Ana, Ličar Franja, Lorenzuti Pavla, Martelanc Amalija, Sedej Josipa, Šauli Eleonora, Šustersič Angela, Vagaja Eliza; s slovenskim učnim jezikom: Kovacič Marija, Štrosar Ljudmila, Vaučič Katinka; z nemškim učnim jezikom: Ciani Zofija (z odliko). Reprobirani ste bili dve kandidatinji za ljudske šole z nemškim, jedna za ljudske šole z italijanskim učnim jezikom, jedna kandidatinja pa je odstopila od izpita za meščanske šole s slovenskim učnim jezikom.

Farbarija. — V včerajšnji „Gorici“ je citati, da so klerikalci glasovali za to, da gre predlog o povzittu vina doma, kakor ga je bil sprožil goriski mestni svet, v deželni odbor, iz tega vzroka, ker se je izjavilo od laške strani, da ne bo 14. seje (to je zadnje), ako ne prodre laški predlog! — To pa je presneto malo verjetno, da bi Lahji delali odvisno zadnje sejo s podporami za slov. občine odvisno od tega, če se glasuje, da gre ta predlog v dež. odbor ali da se gre na dnevni red — ker vendar vedno lahko pridejo z njim zopet na dan v prih. zasedanju in so prepričani, da se sprejme, ker so v večini in ker je Gregorčič vedno pripravljen, ostati v zbornici, da se zgodi laška volja. — Če pa bi bilo res, kar pravi „Gorica“, potem pa jo to žalostno znamenje, kako imajo Lahji Gregorčiča na vrvi ter kako mora biti vedno, vedno lepo „kus“.

Zgubljeno. — Zgubil se je v petek na Solkanski cesti zlat privesek: vera, upanje, ljubezen, „medajca“ s Presitnovim napisom: Vremena Kranjcem bodo se zjasnila, ruski denar za 10 kopejk, 1 križec. Ker so ti predmeti dragi spomini, se prosi najditelja, da jih odda v uredništvu „Soče“ ali v mizarški zadrugi v Solkanu.

Drobtinice so padale z deželne mize, drobtinice — Lahji pa so se v seji za sejo skrbno zalagali. Skoro čisto vse slovenske prošnje je zbasal deželni glavvar na dnevni red zadnje seje, in tu se je dalo tisto, kar pač že mora biti. Dalo pa se je razmeroma s Furlanijo prav malo, tako malo, da nima nikdo povoda hvaliti se radi tega. Dr. Gregorčič pa se hvali po „Gorici“. Ker ga nočeje drugi hvaliti, se hvali sam. Samohvala ni nič vredna, naravnost nesramno pa je, ostudno, nevredno vsakega moža, da zato, ker se je dalo Slovincem par drobtin, dr. Gregorčič trdi, da so on in njegovi pristaši pokazali, da čutijo in delajo za narod! To je tako gorostasno, tako podlo, da ne najdemo dovolj besed, da bi to prav označili. Ali to govori — slaba vest! Kako je slaba ta klerikalna vest, dokažemo, saj se bomo bavili sedaj prav temeljito z minolim zasedanjem, v katerem je imela slovenska narodna čast in slovensko ime le — tri zastopnike!

Prvi vinski semenj v Vipavi. — Vipavska občina priredi prvi vinski semenj v

nedeljo dne 27. novembra 1904.

Tocil in kuptčijo sklepal bo vsak vinogradnik sam, ki naj v to svrhu prinese s seboj eden ali več litrov svojega pridelka za pokašnjo.

Semenj prične ob treh popoldne v prostorih g. J. Petrovičiča v Vipavi.

Istotam in istega dne bo ob oni uri popoldne kranjski deželni potovalni učitelj g. Fr. Gombač predaval o umnem kletarstvu. Tega predavanja se sme udeležiti vsakdo. Vljudno se prosi, da posetijo ta semenj zlasti gostilničarji in vinotrčci v mnogobrojnem številu, ker pride prav veliko vinogradnikov iz vipavskega okraja in Goriskega, ki prinese svoj izborni letošnji vinski pridelek na pokašnjo in na prodaj.

Cene letošnjemu pridelku so prilično zmerne.

Županstvo v Vipavi: Anton Hrovatin.

Uradniško komsuzno društvo snujejo v Gorici. Imeli so zborovanje ter izvolili osnovalni odbor. Navzočih je bilo kakih 30. — Glede na posebne razmere na goriskem trgu mislimo, da to ne bo nič drugega nego nova pomoč enemu veletržcu ter pogin več jestvinarjem. Ne verjamemo, da bi se dalo kaj prirediti ter živati nižje cene nego so v prodajalnicah; če pa bi bilo ravno kaj, bo najbrže tako malenkostno, da se ne splača imeti posebno društvo. Uradnikom so bili zvišali plate, trgovcem pa davke. Kdo bo plačeval davke, če se uničuje davkoplačevalce? — V tistem osnovalnem odboru je vse laško, le neki Piriavež, o katerem pravijo v „Gazzettinu“, da je visji rač. svetnik, bi utegnil biti Slovenec!

Iz Kobarida. — V ponedeljek dne 28. novembra t. l. bo letni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda v gostilni pri „Nemcu“ ob 7 $\frac{1}{2}$ popoldne. — Predsednik.

Ustavil voz. — E. Vattolo se je peljal v nedeljo zvečer iz Moše v Gorico v svojem vozu s svojo družino. Malo pred Ločnikom vstavi nekdo voz ter začne izpraševati V. to in ono. Spočetka je Vattolo odgovarjal, končno pa, ko je videl, da se bližata še dva sumljiva človeka, pognal konja ter tako ušel rokom malopridnežev.

Zaprli so brata Jak. in Kl. Galasa iz Št. Vida v Furlaniji, ker sta pokradla pri L. Bregantu v ulici Formica raznih rečij v vrednosti 38 K. Brata Galas sta delala pri novi železnici.

Stanovanje s hrano pri boljši družini za 2 dečka išče dobra hiša. Ponudbe pod solidnost na uprav. »Soče«.

Vojna med Rusi in Japonci.

Izgube Japoncev pred Port Arturjem znašajo doslej, kakor se splošno zatrjuje, nad 70.000.

Port Artur. Pariški „Matin“ je priobčil poročilo svojega dopisnika iz Čifu od 18. t. m., ki je

govoril z bujnimi dopisnikom „Novosti“ in „Novoga kraja“, ki je došel s „Rastoropnijem“ iz Port Arturja. Isti zatrjuje, da so Japonci od početka obleganja do danes malo napredovali. Posadka je o tem izgubila 15.000 mož. Mnogi vojaki, ki so bili ranjeni, so se vrnili k svojim oddelkom. Sedaj je živil v obilici in dovolj streliva. Dopisnik je izjavil, da se zamore Port Artur držati do meseca marca. Morje pred Port Arturjem je sedaj popolnoma zamrznilo.

Poročilo generala Steslja.

Brzojavka generala Steslja od 2. t. m. poroča: Srečen sem javiti Vašemu Veličanstvu, da so moje hlabre čete od 25. oktobra do 2. novembra odbile vse japonske napade. Najsilnejši napad je bil dne 30. oktobra, toda tudi tega dne je bil sovražnik na vseh točkah odbit. Istega dne niso Japonci več ponovili napada. Veliko mrlicev je ostalo na bojišču nepokopanih. Naslednjega dne je sovražnik dvakrat ponovil napad, — toda oba napada sta bila z bajonetami in ročnimi granatami odbita. Nadporočnik Jelsin je bil ranjen na rokah in nogah. Razpoloženje čet je izvrstno. Težko je najti najhrabrejše, vsi se bojujejo kakor junaki.

Privatno pismo generala Steslja.

Sorodniki generala Steslja v Petrogradu so te dni dobili od njega iz Port Arturja pismo, v katerem med drugim piše: „Posadka v Port Arturju šteje še 28.000 mož, ki so vsi od prvega do zadnjega pravi junaki. S streljivom in živili je trdnjava še preskrbljena za več mesecev. Seveda sveže zelenjave nimamo, toda ta „luksus“ se da že se pogrešati“. Steselj je prepričan, da se trdnjava vzdrži do prihoda baltiskega brodivja na bojišče. Pa tudi pri skrajni nevarnosti ni misliti na kapitulacijo, ker bi se v tem slučaju vsakdo raje hladnokrvno odločil umreti.

Iz Mukdena.

„Birževija Vjedomosti“ poročajo iz Mukdena 21. t. m.: Ljuta kanonada se je razvila med med obema armadama preteklo noč. Japonci so napadli Putilovo goro, a so bili z velikimi izgubami odbiti. Rusi so opazili, da se velika japonska vojska pripravlja na splošni napad. Ob reki Šabo je ruska artilerija prisilila sovražnika, da se je umaknil. Na ruski vzhodni fronti poskušajo japonske kolone, da obidejo levo krilo.

Razgled po svetu.

Zadnje vesti. — V državnem zboru je govoril naučni minister Hartel, povdarjaje potrebo rešitve laškega vseuč. vprašanja, zatrjeval je, da gledé Tesina in Opave je odločila potreba, sicer pa ni povedal nič novega. Z bojišča ni danes nič posebnega. Bajse pridružujejo čete hungusov in mongolov Japoncem.

V tunelu skozi Karavanke pri novi železnici je eksplodiral plin. Mrtvih in ranjenih več delavcev, med njimi kakih 8 z Bovškega.

Državni zbor. — Iz državnega zbora ni poročati nič posebnega. Prišel se je z

jeli valiti orjaški valovi oblakov, sedaj črnih kakor mrtvaški prt, pa zopet zlato obrobljeni s hrbotom medene barve. Časih je postalo temno, kakor po noči, da je gospa Celina prosila, naj priržgemo svetilnice, potem pa je znovič padel na svet zlokobni rudasti blesk. V vsej naravi je tičal nekak strah. Gospod Hvastovski je zdirjal na pristavo, hote naročiti, naj odženejo živino s polja, toda pastirji so jo prignali sami že brez naročila; kmalu smo začuli žalostno mukanje krav, katero je v tej tišini odmevalo celo do naših stanovanj. Teta je vzela v roke lavretanski zvonček ter jela z njim teči po vsej palači in besno zvoniti. Niti nisem poskušal pojasnjevati ji, da zvonjenje sredi atmosfere tako nepremične, more poprej privedi nego oddaljiti strela, in dasi sem bil povsem prepričan, da ji v danem slučaju ne morem pomagati, sem jo vendar spremljal pri tem obhodu, ker me je bilo sram, da bi se izpostavljala sama. Teta je bila videti naravnost ponosna, ko je s po koncu nosečo glavo zrla iz zivajoče v te črne in črne oblake ter jim grozila s svojim zvončkom. Ni mi bilo žal, da sem šel z njo, ker sem imel pred seboj nekako simbolično sliko: v trenutku, ko vse trepeta pred grozo, se skriva v osupljenju in sahne strahu, se vera edina ne boji, ona celo izziva in zvoniti! To je, naj si bo kakor hoče, znak nepreračunljive moči v človeški duši.

Vrnila sva se, ko je jel prvi grom razgrajati po nebu. V nekolikih minutah se je hrup spremenil v neprestani grom. Imel sem tak vtis, kadar se je grom kotal po oblakih, da se strop vsaki hip podere in vse skupaj se z nepopisljivim hrupom zvali na tla. Treščilo je v ribnik, nahajajoč se na koncu parka, a potem drugič, in sicer še bliže, tako da so stene naše ploševske hiše strepetale do tal. Moje gospe so jelo moliti litanije; jaz pa sem imel trenutek velikega ne-

okusa; zdelo se mi je namreč, ako bom molil ob enem z njimi, da bo to od moje strani svetohlinstvo, ako ne, pa se jim bom zdel nekaj slabo vzgojen modrijan, ki ne jemlje v poštev navadnega vaškega običaja, a pred vsem drugim strahu žensk. Mahoma pa sem se prepričal, da sem se motil, ko sem slutil, da se tresejo strahu; njih lica so bila mirna in celo jasna. Očividno so se jim že navadne litanije zdele tak varstveni ščit zoper vse nevarnosti, da za bojazen ni bilo več prostora v njihovih srcih. Takrat mi je prišla v glavo tudi druga misel, namreč ta, kako sem jaz tuj po svojem duhu sredi teh treh poljskih žensk, od katerih ve vsaka desetkrat manj, a po navadni človeški meri je vendar vsaka desetkrat več vredna nego jaz. One so slične knjigali, ki sicer nimajo mnogo strani, toda so polne jasnih in preprostih pravil — med tem ko v vseh teh zvezkih, iz katerih obstojim jaz, ni niti ene nedvomljive resnice — in jaz sem prvi, ki zdramam o sleherni.

Toda te misli so bile le kratke, kajti razpršila jih nevihta, ki je jela besneti čimdalje huje. Vihar je jel pihati znovič s tako močjo, da se je kar park pripogibal pod njegovim pišem. Bili so trenutki, da je nakrat prenehal in takrat je dež v potokih lil na zemljo. Videl sem ne kaplje, marveč nepretrgane motvoze vode, družee nebo z zemljo. Drevoredi parka so se spremenili v deroče potoke. Časih je nepričakovano, strašen piš razbil v prah vso vodo, ki je visela med nobom in zemljo — in svet je obkolila tako gosta megla, da se ni videlo niti za korak daleč. Oglušajoča kanonada groma je trajala brez prestanka. Ozračje je bilo prenapoljeno z elektriko. Moje žile so urno vtripale; celo v sobanah se je moglo čutiti ona zdražljivo vonjavo nevihte, ki nastane od gromotreska. Končno po vzgledu unanijih elementov so se

otresle vezi tudi moje misli in želje. Pozabil sem na vihar, videl sem pred seboj samo Angelico; izgubil sem popolnoma oblast nad seboj, in približavši se ji, sem dejal:

»Ali hočeš gledati nevihto.«
»Prav,« mi odvrne.
»Pojdi z menoj v ono sobo... Ondi je beneško okno...«

Šla je in obstala sva pri oknu. V tem hipu se je popolnoma zmračilo, toda vsaki hip je ta mrak razdiral bel in rudast blisk, odgrinjaje globel neba ter obenem razsvetlil najina lica in ves svet, zalit z vodo. Angelica je bila mirna; samo za vsakim bliskom se mi je zdela še bolj zaželjena.

»Ali se ne bojiš?« jo vprašam šepetaje.
»Ne.«
»Daj mi roko...«

Ona me je začudena pogledala. Trenutek še ni bil bi jo pograbil ter pritisnil svoja usta na njena — na kar naj bi se Plošek pogreznil v zemljo, toda ona se je prestrašila — ne viharju — marveč izraza mojega lica in tega šepeta, kajti umaknila se je hitro od okna ter se je vrnila v sobo, v kateri so ostale starejše gospe.

Ostal sem sam — z občutki jeze in ponižanja. Brezdvomno bi bil zlorabil Angelično zaupljivost, a vendar se mi je zdelo, da mi je s tem pomanjkanjem zaupljivosti pokazala zasmehovanje. Sklenil sem dati ji to čutiti.

(Dalje pride.)

dolgi govori o Inomostu, o laskem vseučilišču, pokazalo se je, da narodnostna gonja se živi močna. K prejšnjemu poročilu imamo se povedati, da sta posl. Sternberg in Pernstorfer napadala cesarsko rodovino. Vsemenci se zaganjajo v slov. paralelke v Opavi in Tesinu. Posl. Tambosi je zastopal mnenje, da mir na Tirolskem napravi tim širša avtonomija za Trident.

C. in kr. vojno ministrstvo je kupilo doslej izdani sliki „Bled“ in „Beloposko-Klansko-jezero“ od akad. slikarja Jos. Germa za vsa svoja vzgojevališča in izobraževališča. Upati je pač, da si bodo slike omislile tudi naše šole in narodna društva ter s tem preprečile že tolikrat konstatovano očitjanje, da najde dobra stvar doma priznanje se le ko je bila že povsod priznana in odlikovana.

Slijajna manifestacija se je vršila v nedeljo dop. v Trstu. V „Nar. domu“ se je zbralo na tisoče Slovencev na protest, da se še sedaj nimajo slov. šole v Trstu. Navzoči so bili tudi sec. demokratije. Sprejeli so dve ostri resoluciji v zadevi slov. šole v Trstu, potem pa odkorakali, kakih 10.000 po številu, pred namestništvom z deputacijo na čelu, ki je izročila spomenico svet. Schwarzu. Mnogičica je pela slov. pesmi, se vrnila pred Nar. dom ter razšla v najlepšem redu. Nič se ni zgodilo, niti jeden redar ni mel nič opraviti. — Tako manifestirajo Slovenci v resnih stvareh!

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je vplačala tvrška Ivan Perdan zopet znesek edentisoe kron kot delež pripadajoč naši družbi iz prodaje družbinih vžgalic. Podpirajte rodoljubne Slovence, zavedni Slovenci to podjetje in razširjate porabo družbinih vžgalic, kaj ima družba do danes od teh vžgalic se 14.400 K. pri-spevka.

Velika eksplozija plina se je dogodila v Čkagu. Eksploziralo je v plinarni 18 rezervarjev plina. Ponerrečilo je okoli 50 oseb.

Kolkol je stala bitka pri Liao-jangu? — To vprašanje je neki izvedenec izračunal na sledeči način: bitke se je vdeležilo 125.000 Rusov in 150.000 Japoncev. Ako se od tega števila odšteje rezerve ter se računa z dejstvom, da se niso mogli vsi vojski naenkrat bojevati, se lahko vzame, da se je približno 60.000 Rusov in 80.000 Japoncev bojevalo 60 ur. Vsak vojak je porabil 1200 patron, torej skupno 160 milijonov, kar je vredno 8 milijonov kron. Tristo topov, ki so bili v bitki, je iztrejalo kakih 4 in pol milijona granat, ki stanejo povprečno 8 kron torej skupno 36 milijonov kron. V tej svoti niso seveda uračunjeni stroški za popravo pušk in topov; po dveh ali treh bitkah, kakor je bila ona pri Liao-jangu, je taka poprava neobhodno potrebna. Vsak japonski poljski top stane približno 8000 kron. Veliki topovi, ki branijo Port Artur, stanejo do 800.000 kron in vsak strel stane 100 kron. Dosedaj je izdala japonska vlada za vojni material 240 milijonov kron; Rusi so porabili dvakrat toliko, tako, da je porabljeno iz raznih evropskih in azijskih arzenalov za 720 milijonov kron vojnega materiala.

Akad. teh. društvo „Triglav“ je izvolilo na II. red. občn. zbora dne 12. XI. 04 za tekoči zimski tečaj odbor, ki se je konstituiral sledeče: Predsednik: phil. Ivan Steblovnik. Podpredsednik: phil. Josip Hacin. Tajnik: phil. Srečko Serajnik. Blagajnik: lehn. Viktor Plehan. Knjižničar: iur. Aleks. Hrašovec. Gospodar: phil. Jakob Kelemina. Odb. nam.: iur. Fran Pavlič.

Tretje letno poročilo podpornega društva za slov. visokošole v Pragi. — Iz poročila povzamemo sledeče podatke: Društvo je imelo v preteklem solskem letu 1903/04. 2175'97 K dohodkov — okoli 230 K manj kot lani — in 1806'58 K izdatkov. Društveno imetje znaša 1776'42. Razmeroma najmanj je prispevala Kranjska. Podpirancev je bilo iz Kranjske 10, iz Primorske 5, iz Štajerske 4 in iz Koroske 1, dale pa so: Štajerska 802'00 K, Kranjska 572'40 L, Primorska 468'95 K, po drugih krajih 271'29 K. — Število podpirancev je letos naraslo. Značilno je, da pogrša društvo med podporniki „banko Slavijo“ in več odličnejših domoljubov.

Redni udje plačajo letno 6 K, ustavniki enkrat za vselej 50 K, pravne osebe 100 K. Naj se Slovenci zavedajo svojih dolžnosti napram tako važnemu društvu! Društvo ima dozda 17 ustanovnikov, 16 iz

prvih dveh let, v zadnjem letu pa je pristopil le 1. Kaj naj pomeni ta hladnost do Prage, za katero se tako radi navdušujemo.

Največja piščalka na svetu. — Največja piščalka deluje pri električni cestni železnici v Saint-Louisu. To je trikratna piščalka, ki naznanja štrikrat na dan čas in sicer 16 kilometrov daleč. Najprej so protestirali sosedje proti tej novotariji, ker so menili, da bo piščalka imela strašansko, močan in neprijeten glas. Toda motili so se. Piščalka ima čist, poln in muzikalčen glas. Piščalka ob 7. zjutraj, o poldne, ob 1. popoldne in ob 6. zvečer.

Sročni kurjač. — Kot kurjač je zapustil pred tremi leti ubogi Anglež Albert Winter svojo domovino. Delal je potem v nekem kamenolomu v Avstriji. Ko je nekega dne lomil kamenje, videl je v bližini golobe. Zgrabil je kamen, da vrže v golobe, a predno je vrgel kamen, ga je pogledal. Videl je, da ima v rokah kremen, ki je imel v sebi znatno zlata. Pridobil si je dotični kamenolom in izkopal je toliko dragocenega kamenja, da se sedaj k svoji stari materi vrača v domovino kot milijonar.

Berač med sabo. — V monakovski dvorni pivarni se je te dneve sklenila sledeča oddaja trgovine. Berač, ki je moral na povabilo iti k svojim premožnim sorodnikom, je prodal svojemu kolegi svoje odjemalce, katere je imel zaznamovane v debeli knjigi in sicer po imenu, stanu in ulici. Pri vsakem je bil točno zaznamovan čas, kdaj se sme priti, ne da bi se ga spodilo, svota dala, jedij (njihova kakovost), čevlji, obleka, kruh (bel, črn) itd. Drugi berač je kupil vse to za 60 mark, katere je tudi hitro izplačal.

Lep honorar. — Kakor poročajo iz New-Yorka, dobi od neke fonografske družbe slavna pevka mdm. Lilian Nordica 56.000 mark za štiri pesnice. 24.000 mark je dobila koj, ko je zapela pesni v gramofon: od leta 1905. do 1908. dobi na leto 8000 mark. S tem honorarjem je združen edini pogoj, da g. Nordica ne zapoje nobene pesni v gramofon kake druge gramofonske družbe do leta 1908.

Barikadni boj zaradi zakona o cepljenju koz. — Iz Rio de Janeiro poročajo, da so bili zadnje nedeljo zaradi novega zakona o cepljenju koz resni nemiri. Mnogičica je poškodovala cevi za plinovo razsvetljavo ter vodovodne cevi. Zgradila je tudi barikade. Vojaštvo je moralo navaliti na barikade in jih je sele o polnoči vzelo upornikom, a streljanje je pozneje še trajalo. Dvanajst oseb je bilo usmrčenih in 60 ranjenih. Palačo predsednikovo straži vojaštvo.

Nekaj izkušenj v industriji gledé na naše politično in gospodarsko življenje.

Nadaljuje Iv. Rollet.
O ribjem lovu.

(Dalje.)
Tretja vrsta bi bila vrsta lososov, ki je izvstna riba, kakor sulec, je težka 20—30 kilov, raste hitro, za časa drestitve (ikrenja) gre v sladke vode, živi pa največ v severnem in vzhodnem morju. Glede na našo adrijansko oziroma sredozemsko morje, bi prav radi tega ne priporočal navadnega lososa (salmo-salar), čeprav je drugače izvrstna riba.

Sedaj prihajamo do jezerske postrvi (salmo lacustris.) Te postrvi se redijo dobro v glavnem v srednovepejskih jezerih, kakor jezero Hallstädtsko, Attersko, Bodensko itd., skratka glavno v onih jezevih, ki se nahajajo 1200 do 2000 čevljev nad morjem, dočim je v onih, ki se nahajajo 4000—5600 nad morjem, ni najti več. Tudi ta vrsta tehta do 17 kilov, daje jako okusno meso in lepe porcije. Njen življenjski element pa so notranja jezera in njih pritoki.

Oglejmo si dalje morsko postrv (salmo trutta), imenovano tudi lososova postrv. Pri tej vrsti omenjam že kar naprej, da bi bila ta riba najprimernejša za Sočo, ker imamo s to vrsto na razpolago že nekaj izkušenj, kajti pišec teh vrst je tekem več let na leto po 20.000 ribic te vrste spuščal v Sočo. Ob tej priliki se mora spominjati dveh gospodov, ki sta si tudi pridobila zaslug za umetno riborejo, ali sta, žal, že davno umrla. Ta dva sta: monsieur Pavletič, svoj čas ravnatelj goriske gluhozemnice; ta gospod je pričel v Gorici z umetno riborejo, vsako leto je spuščal v Sočo okoli 500 mladih ribic ter mi potem pomagal s svetom in dejanjem pri

riboreji. Pri znanem pomanjkanju vode v Gorici ni mogel Pavletič vzrejati večjega števila rib.

Drugi gospod je bil Viljem pl. Ritter-Zahony v Stračicah, dovteten za vse lepe, dobre in koristne reči, ki ni vodil le svojih obsežnih tovarniških podjetij najskrbnejše in uspešnejše, marveč je dobil tudi časa, posvetiti se umetni riboreji. Od nega vališča se je pospel do treh, od 2000 komadov do 15000. Po njegovi prerani smrti sem nadaljeval jaz umetno riborejo ter jo pričel z vališčem s 500 ribic ter prišel do 5 vališč z okroglo 20.000 ribic. Jajčka sem dobival spočetka, kakor g. Pavletič in V. pl. Ritter-Zahony, iz Hünningena, pozneje iz c. kr. zavoda za riborejo v Solnogradu in še pozneje iz Köttlovega zavoda za riborejo v Redl-Zipfu na Gornje-Avstrijskem. Ta jajčka so bila vedno jajčka lososovih postrvij (salmo trutta). O uspehih navedenih riborejcev pozneje.

Ker riboreje, v kolikor vem jaz, ne goji nikdo več, zategadel hočem s temi vrstami spodbuditi, da se morda zopet dobi kedo, ki bi nadaljeval, kar se je pričelo pred mnogimi leti in z uspehom nadaljevalo do pred 9 leti.

Torej morska ali lososova postrv se je že vzrejala v Soči z dobrim uspehom, zato si jo oglejmo nekoliko bližje, če je sposobna tudi za umetno riborejo.

Kaj pa je pravzaprav umetna riboreja? Nò, umetna riboreja pač ni nikaka umetnost, marveč obstoji vsa umetnost v tem, da se natančno pazi na vse naravne dogodiljaje, to je dobitve jajec po pravočasnem iztresenju iz živali-matere, oploditev teh jajec po mlečnjaku moške ribe po iztresenju iz istega.

Izploditev teh jajec, izreja ribic, da so velike približno za prst, in potem se jih spusti v ribjo vodo. To je umetna riboreja.

Morska postrv je za take svrhe posebno sposobna, doseže dolgot do 1 metra, tehta 5 do 7 kilov, celo 14 do 15.

(Pride še.)

Kolporter

za časopise, knjige in druge tiskarske izdelke dobi takoj službo. Biti mora polnoleten. Nekaj kavcije se zahteva. Zaslužek dober. Ponudbe:

„Goriška Tiskarna“.

Naznanilo.

Obveščam s tem slavno občinstvo, da mi je poveril konsorcij nadaljno upravo hotela „pri zlatem jelonu“ v Gorici, ter naj se biagovoli obračati odslej v vsaki zadevi le na me.

GORICA, 20. nov. 1904.

Z odličnim spoštovanjem

Ant. Jerkič
fotograf.

- Dramatičnim društvom in diletantom se nadalje priporoča za uprizoritev igre „Talkje“. Ureja F. Govékar Izdaja in zalaga „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček
- I. zvezek: Pri puščavniku. Veseloigra v enem dejanju. — (4 moške, 3 ženske osebe.)
  - II. „ : Brafrance. Burka v enem dejanju. — (2 moški, 3 ženske osebe.)
  - III. „ : Starinarica. Veseloigra v enem dejanju. — (3 moške, 4 ženske osebe.)
  - IV. „ : Medved snubač. Veseloigra v enem dejanju. — (3 moške, 1 ženska oseba.)
  - V. „ : Doktor ribar. Veseloigra v enem dejanju. — (5 moških, 3 ženske osebe.)
  - VI. „ : Dobrodošli! Kdaj pojedete domu? Veseloigra v enem dejanju. — (2 moški 2 ženski oseb.)
  - VII. „ : Putifarka. Burka v enem dejanju. — (3 moške, 2 ženski oseb.)
  - VIII. „ : Čitalnica pri branjevki. Burka v enem dejanju. — (2 moški, 5 ženskih oseb.)
  - IX. „ : Idealna tašta. Veseloigra v enem dejanju. — (1 moška, 3 ženske osebe.)
  - X. zvezek: Eno uro doktor. Burka v enem dejanju. — (6 moških, 3 ženske osebe.)
  - XI. „ : Dve tašči. Veseloigra v enem dejanju. — (4 moške, 3 ženske osebe.)
  - XII. „ : Mesalina. Veseloigra v enem dejanju. — (3 moške, 3 ženske osebe.)
  - XIII. „ : Nemški ne znajo. Burka v enem dejanju. (8 moških, 1 ženska oseba.)
  - XIV. „ : Raztresenca. Veseloigra v enem dejanju. (3 moški, 1 ženska oseba.)
  - XV. „ : Prvi pleš. Komedija v enem dejanju. (2 moški, 6 ženskih oseb.)
  - XVI. „ : V medonih tednih. Burka v enem dejanju. (5 moških, 3 ženske osebe.)
  - XVII. „ : Milnar in njegova hči. Zaloigra v petih dejanjih. 8 moških 4 ženske.

Doslej je izšlo v zalogi „Goriške Tiskarne A. Gabršček“

v Gorici
7 knjig „Venca slovanskih povestij“

- I. knjiga: 1. Figura. — 2. Iz križarskih bojev na Poljskem. — 3. Slepčvodja. — 4. Slika iz gladnih let. — 5. Slovaške slike. — 6. Ada. 7. Očenaš. — 8. Sovražnik. — Cena . . . . . K 1'—
- II. knjiga: 1. Mati in sin. — 2. Vskandanj dogodki. — 3. Ded Liben. — 4. Sanjarije in resničnost. — 5. Na brodu. — 6. Zlatija, vojaška nevesta. — 7. Žyvila ali moč domovinske ljubezni. — 8. Črnogorski stotnik. — 9. Odrtnik. — 10. O Hiljakih. — Cena . . . . . K 1'—
- III. knjiga: 1. „Prokleti ste...!“ — 2. „Kadar prideš za vojne!“ — 4. Pomladni mraz. — 5. Slike. — 6. „Narodne pripovedke“. — Cena . . . . . K 1'20
- IV. knjiga: 1. Rusinja. — 2. Prve rože. — 3. Mala igra. — 4. Stara pestunja. — 5. Maščeval se je. — 6. Jetnikovi otroci. — Cena . . . . . K 1'20
- V. knjiga: 1. Lux in tenebris lucet. — 2. Moč ljubezni. — 3. Že zopet. — 4. Glasovi iz groba. — 5. Noč v gozdu. 6. Izdajalec. — 7. Gozd šumi. — 8. Dva huzarja. — Cena . . . . . K 1'20
- VI. knjiga: 1. Črtice z ogljem. — 2. Ta tretja. — 3. Poroka po pomoti. — Cena K 1'20
- VII. knjiga: 1. Bolnik. — 2. Dež. — 3. Svetla prikazen. — 4. Pripovedka o ošabnem Ageju. — 5. Stari oče Zahar. — 6. Gorolomov. — 7. Strašna osveta. — 8. Dva sina. — 9. Zakaj? — Cena K 1'20

„Venca slov. povestij“ prinaša prevode iz ruščine, poljščine, češčine, slovaščine in srbohrvaščine. — Izhaja v nedoločenih rokih.

Kdor naroči po pošti, naj pride 10 uln. za pošiljno.

Pošilja se jedino po povzetju ali naprej poslanim zneskom.

Na zahtevanje pošiljamo cenik naše književne zaloge.

Christofle & Co.

c. in kr. dvorni založniki

Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.

Teško posrebrnjeno

namizno orodje in posodja vseh vrst (žlice, vilice, noži itd.)

Pripoznani najboljši izdelki izredne trpežnosti.

Največja izbéra najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje izvirnosti vtisneno gornjo varnostno znamko in ime Christofle.

Katarina Kvartič,

dipl. babica
ulica Orzoni št. 38.

Gorica ♦ Gorica Hôtel

„pri zlatem jelenu“

v trgovskem središču nasproti nadškofijski palači. — Sobe za prenočišča po zmernih cenah. — Velik jedilni salon, poleg stekleni salon s teraso. — V poletnem času prijeten vrt z verando. — Sobe za klube, društva, za sklenjene družbe. — Izborna kuhinja. Domača in ptuja vina. Izvirno pilzensko «prazdroj»-pivo.

A. vd. Berini - Gorica

Šolska ulica št. 12

velika zaloga oljkega olja

prve vrste

najboljših vrst iz Istre, Dalmacije, Wolfette, Bari in Nice s prodajo na drobno in debelo. Prodaja na drobno: K — 72, — 80, — 88, — 96, 1-04, 1-12, 1-20, 1-36, 1-44, 1-60, 1-80.

Na debelo cene ugodne. Pošilja poštno prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do popolne uporabe olja; po uporabi se spet zamenja s polno. Pravi vinski kis in navaden. Zaloga mila in sveč. Cene zmerne.

Božata izbira klobukov za dame

po zmernih cenah.

— Matilda Pan —

v Raštelju št. 3, II. nadstr.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem

preselil svojo gostilno

iz ulice Montecucco št. 5

v RAŠTELJ št. 17

„Alla Grotta“,

kjer točim dobra bela briska in črna furlanska vina. Z dobro kuhinjo na »goriški način« postrežem o vsakem dnevnem času.

Se toplo priporoča udani

Furlan Anton,
gostilničar.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar

v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidn. p. strežbo po jako zmernih cenah.

Anton Ivanov Pečenko - Gorica

Velika zaloga

pristnih belih in črnih vin iz lastnih in drugih priznanih vinogradov.

Dostavlja na dom in razposilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 l naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna in točna.

Zaloga piva

„Dolniško družbe združenih pivovarjev Zalec-Luški Trg in plzenjskega piva „prazdroj“ iz sloveče češke „Mešanske pivovarne“.

Zaloga ledu, karerega se oddaja le na debelo od 100 kg naprej.

J. Zornik

trgovina z modnim in svilenim blagom, pleteninami perilom, potrebščinami za šivilje in krojače, ujudno naznanja, da se je

preselil

dne 15. novembra 1904
v Gosposko ulico št. 10, tik hotela „Tri krone“.

Močno znižane cene samo še do končane preselitve.

Po tovarniških cenah:

volnene rute, šerpe, Jaeger in belo perilo, in pletenine.

Večja partija letnih in zimskih blus za dame radi opustitve istih, samo dokler traja še zaloga:

za polovico cene.

Zahvala.

Ob bridki izgubi našega ljubljenelega soproga očeta in sina

Josipa Rom

c. kr. fin. Komisarja

kateri je izdihnil svojo blago dušo dne 16. t. m. ob 4. uri zjutraj, so nam bili dokazi sočutja v veliko tolažbo. V dolžnost si štejemo, izreči tim potom srčno začasno prečastiti duhovščini, gosp. nač. respicijentu Umeku-u za časni venec, c. kr. finarčnim okrožnim postajam za venec in spremstvo, vsem gosp. uradnikom, ter c. kr. orožnikom, blagim Kobaridcem kateri so se udeležili pogreba.

Bog povrni tudi onim, ki so nam bili v bridkih trenutkih na strani!

V KOBARIDU, dne 19. nov. 1904.

Žalujoci ostali.

Trgovsko-obrtna registrovana zadruga

z neomejenim jamstvom v Gorici.

Hranilne vloge obrestuje po 4%, — večje, stalno naložene najmanj na jedno leto, po dogovoru — Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez iz gube obresti. — Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posojila daje na poroštvo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, — proti vknjižbi varščine tudi na 10-letno odplačevanje

Zadružniki vplačujejo za vsak delež po 1 krono na teden, t. j. 260 kron v petih letih. Po zaključku petletja znaša vrednost deleža 300 kron.

Stanje 30. junija 1904:

Deleži: a) podpisani . . . . . K 1.174.800—
b) vplačani . . . . . 376.103—
Dane posojila . . . . . 1.930.929—
Vloge . . . . . 1.828.591—

ZLATAR

DRAGOTIN VEKJET

(C. VECCHIET)

Corso 47 — TRST — Corso 47

Priporoča svojo prodajalnico zlatanine, srebrnine ter žepnih zlatih in srebrnih ur.

Sprejema naročbe ter poprave zlatih in srebrnih predmetov ter žepnih ur. Velika izbér srebrnine za darila.

Kupuje ali zamenja z novimi predmeti staro zlato in srebro.

Cene zmerne.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štorkiževo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvirna steklenica tega olja naravnoromne barve po K 140, bele barve K 2. Trskino železnato jetrno olje. Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nerazni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jedecem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času in z gotovostjo vse kostno bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišči se vedno v mojem kem. laboratoriju predno se napolni steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim č. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijska pijača iz kine in železa najboljši pripomoček pri zdravljenju s trsknim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Prva kranjska z vodno silo na turbino delujoča

tovarna stolov

Fran Švigelj

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko

priporoča si. občinstvu, prečast. duhovščini, imetljem in predstojnikom zavodov in šol, krčmarjem in kavarnarjem, ravnateljstvom uradov, gg. brivcem itd.

natančno in trpežno izdelane stofe, fotelja, vitne stole, gugalnice, naslonjače itd. itd.

Blago je izdelano iz trdega, izbranega lesa, poljubno likano ali v naravni barvi imitirano.

Največja izbira stolov, naslonjačev, 'n gugalnikov iz tistovine.

Na željo pošlje tvrdka najnovejše obširne cenike z nad 80 slikami, iz katerih je razvidna oblika blaga in cene, zastoj in franko.

Naročevalcem na debelo se dovoli znaten popust.

